

בס"ד, ערב ש"ק לסדר "תהיה לי לעדה" וירא, תשפ"ו

"השמדת ראיות"

חכמי בית המדרש אמרו שבמקרה זה בו ה"חשוד" כופר הכל, ההלכה היא שהוא פטור מדין תורה אבל חייב להשבע "שבועת היסט" מדברי חכמים בבית דין שהאמת כדבריו, וטעם השבועה הוא ש"חזקה שאין אדם תובע אלא אם כן יש לו"⁵ - והפנו את כולם ללכת לבית הדין.

בדרכם לבית הדין סיפר התובע לשוטרים שהסיפור על הפריצה אינו אמיתי: "רק חיפשתי דרך לתפוס אותו..." הגילוי המסעיר גרם לכמה מחכמי בית המדרש שנלוו אליהם לומר שכיון שמעכשיו כל טענת התובע נראית 'מרומה ומשונה' אין בכוחו להטיל שבועה על ה"חשוד" (שו"ח חו"מ פ"ז ל"ז) – והחשוד פטור לגמרי.

השוטרים לחצו על התובע והוא הודה שבאמת אותו אחד לא חייב לו כלום, והוא העליל עליו מפני שהלה גבאי בבית הכנסת שלהם ולא נתן לו "מפטיר" בשבת כמו שביקש...

השוטרים פנו לחשוד: "אם לא היה חוב מה בדיוק בלעת כשהגענו? והלה השיב שהוא נוטל כדור מסויים בקביעות, ומחמת חשש כשרות בציפוי של הכדור הוא מצפה אותו בנייר, וכיון שהוא חשש שבמעצר יקחו ממנו את כל מה שבכיסיו הוא מיהר לבלוע את הכדור..."

"אז למה לא אמרת זאת בהתחלה"? והלה השיב: משתי סיבות האחת, שבמצב הראשוני לא הייתם מאמינים לוי. והשניה, היתה לי הזדמנות נפלאה ללמוד תורה יחד עם השוטרים – וכי לא אנצל אותה?!

המרדף הסתיים. השוטרים השיגו את החשוד ודרשו ממנו "תן לנו את שטר החוב שגנבת". החשוד הוציא נייר מעוך מכיסו – ובלע אותו!

רקע: לטענת התובע החשוד חייב לו כסף, והוא פרץ למשרד שלו והצליח להוציא ממנו את 'שטר החוב', לכן הוא הזעיק את השוטרים ועתה הוא העלים את השטר באמצעות אכילתו ובליעתו, ולא תהיה אפשרות לגבות את החוב!

החשוד טען: "לו יהיה כטענתכם, וכי צריך אני להמציא ראיות כנגד עצמי? המוציא מחבירו עליו הראיה... – סיפור הגניבה הוא המצאה!"

השוטרים נבוכו. באמת, כיצד אפשר לחייב אדם להביא ראיות נגד עצמו? והם פנו כולם יחדיו לבית המדרש הקרוב. ובבית המדרש נחלקו הדעות:

- יש שאמרו שאסור להעלים שטרי ראיות אפילו הם נגדו מכח החיוב להעיד¹.
- יש אמרו שהחיוב נובע מעצם חיוב הממון².
- אחרים אמרו, אין להעלים ראיות כיון שכופין על מידת סדום³.

ופלפלו באריכות האם יש השלכות למעשה בין הטעמים השונים⁴. אבל לשוטרים לא היה זמן לפלפולים. והתובע ששמע את הדעות השונות אמר: "לכל הדעות, הוא חייב לי כסף וגם בלי השטר עליו לשלם מעצם קיום החוב!" ואילו החשוד צווח: "לא היו דברים מעולם, מעולם לא לויתתי ממנו!"

⁴ כגון, בדבר שאינו ממון אלא קנס, האם יש מקום לאבור להעלים ראיות, שבקנסות אין חיוב עצמי כל עוד בית דין לא מחייבים / מייצרים את הקנס וכו'.
⁵ שבועות מ: , הגישו עצומתיכם עמ' 114 ואילך.

¹ ע"פ ריטב"א כתובות פה. ונראה שאף בע"ד מחוייב בכך. ולכאורה יש מקום לחייב מק"ו מהשבת אבידה.
² ע"פ תשובות הגאונים הרכבי תצ"ו, וע"ע שו"ת הרא"ש ס"ח כ"ה, ו ט"ו.
³ מ"מ פ"ה מסוען הל' ז', ביאור הגר"א חו"מ ט"ז ס"ק ח' – והחידוש הוא שלא רק אדם מהצד חייב בכך אלא גם בע"ד.

